

Klimat- och näringslivsdepartementet

Datum

2025-10-30

Diarienummer

Ä 2025-1724

Remissvar – SOU 2025:68 Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten arbetar inom tre politikområden - den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och näringspolitiken - som är ömsesidigt förstärkande. Tillväxtverket är även beredskapsmyndighet med sektorsansvar inom sektorn för industri, byggande och handel.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Tillväxtverket tillstyrker förslag om:

- Nytt beaktandekrav i upphandlingslagar
- Nytt system för försörjningsberedskapsavtal
- Att tillföra nya uppgifter till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Utredning om ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap
- Upprättande av en modern bygg- och reparationsberedskap

Tillväxtverket avstår från att yttra sig i förslag om:

- Boverket och SGU utses till totalförsvarsmyndigheter
- RISE ges ett utökat samhällsuppdrag att bibehålla förmåga under kris, höjd beredskap och krig där uppdrag ges i ägardirektiv samt förslag till löpande finansiering och långsiktig finansiering av Substitutionscentrum.

Nytt beaktandekrav i upphandlingslagarna

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att upphandlingslagarna ska kompletteras med ett nytt beaktandekrav om försörjningsberedskapshänsyn. Tillväxtverket välkomnar tillägget om att en upphandlande myndighet eller enhet ska beakta försörjningsberedskapsaspekter om upphandlingens art motiverar detta. Tillväxtverket delar även bedömningen om att huvuddelen av de avtal som tecknas bör ske genom tillämpning av ordinarie upphandlingslagstiftning.

Försörjningsberedskapsavtal

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att införa ett nytt system för försörjningsberedskapsavtal. Som även lyfts i utredningen anser Tillväxtverket att det är av central betydelse att avtalen syftar till att stärka företagens förmåga att upprätthålla sin verksamhet och leverera varor eller tjänster även under onormala förhållanden. Tillväxtverket delar bedömningen att det är mest ändamålsenligt att beredskapsmyndigheterna, totalförsvarsmyndigheterna, Regeringskansliet, Försvarets radioanstalt, Förvarshögskolan, Totalförsvarets forskningsinstitut samt Totalförsvarets plikt- och provningsverk är de myndigheter som bör ingå.

Det är dock viktigt att uppmärksamma att detta kan innebära en ny uppgift för flera av myndigheterna. För att säkerställa att arbetet med försörjningsberedskapsavtal kan genomföras effektivt och med hög kvalitet kan det för vissa myndigheter innebära behov av omprioriteringar, särskilt om de inte i ett inledande skede ges stöd i form av kompetens och kapacitet. Genom att ge myndigheterna rätt förutsättningar kan en förtroendefull relation utvecklas mellan företag och myndigheterna. Ett sådant samarbete skapar bättre förståelse för varandras behov och mål, vilket i sin tur stärker kvaliteten och effektiviteten i arbetet.

Upprättandet av avtal har även potential att ge företagen en tydligare roll i totalförsvaret och bidrar till samhällsnyttan, vilket välkomnas av Tillväxtverket.

Nya uppgifter till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tillväxtverket tillstyrker förslaget som helhet om att tillföra nya uppgifter till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det innebär att Tillväxtverket tillstyrker att ansvar ges för att föra ett register över försörjningsberedskapsavtalen och att en avtalslägesbild regelbundet upprättas och stäms av med relevanta aktörer inom det civila och militära försvaret. Tillväxtverket menar att det även kan finnas behov av att göra en bedömning av hur de avtal som upprättas genom ordinarie upphandlingslagstiftning ska hanteras i relation till registret för försörjningsberedskapsavtalen.

Vidare tillstyrker vi att en allmän prioriteringsordning för försörjningsberedskap upprättas med stöd av civilområdesansvariga länsstyrelser, sektorsansvariga myndigheter och Försvarmakten, samt att bedömningar av lämplig prioritering och fördelning av tillgängliga offentliga resurser ges på förfrågan från offentliga och privata aktörer i händelse av allvarliga försörjningsavbrott.

Tillväxtverket menar att en fastställd allmän prioriteringsordning ger både myndigheter och aktörer inom näringslivet en gemensam förståelse för vilka behov som ska tillgodoses först vid allvarliga försörjningsavbrott. Det minskar osäkerhet och underlättar beslutsfattande. En gemensam prioriteringsordning har också potential att främja samverkan mellan civilområdesansvariga länsstyrelser, sektorsansvariga myndigheter och Försvarsmakten, vilket är avgörande för ett sammanhållet totalförsvaret. Det är viktigt att prioriteringsordningen inte blir alltför övergripande och abstrakt så att den blir svår att omsätta i praktisk handling vid en kris. Om prioriteringarna inte är tillräckligt nedbrutna till sektorsnivå eller regional nivå, kan de missa viktiga skillnader i behov, förutsättningar och risker mellan olika delar av samhället.

Slutligen tillstyrker vi att rätt ges att meddela föreskrifter.

Utredning om ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att tillsätta en utredning om ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap. Om en utredning tillsätts bidrar Tillväxtverket gärna med vår samlade kunskap. Som sektorsansvarig beredskapsmyndighet med uppgifter inom den regionala utvecklingspolitiken, landsbygdspolitiken och näringspolitiken genomför och utveckla insatser som främjar entreprenörskap, industriell omvandling, förenkling för företag och hållbar utveckling. Vår kunskap bygger på nära samverkan med företag, kommuner, regioner och andra aktörer, och är anpassad efter lokala, regionala och nationella behov.

En modern byggnads- och reparationsberedskap

Tillväxtverket delar utredningens bedömning om behov av en byggnads- och reparationsberedskap. Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att beredskapsmyndigheterna inom beredskapssektorn för industri, byggande och handel (Tillväxtverket, Boverket och Sveriges geologiska undersökning), inom respektive ansvarsområde, ges ett sektorsansvar och ett geografiskt övergripande ansvar för att skapa förutsättningar för berörda aktörer att upprätthålla en byggnads- och reparationsberedskap i hela landet.

För att undvika suboptimering menar Tillväxtverket att det är avgörande att det förutsättningsskapande arbetet sker i nära samverkan med de myndigheter som har en väl utvecklad kompetens och kapacitet inom området. En sådan samverkan stärker helhetsperspektivet och bidrar till mer effektiva och samordnade insatser. Tillväxtverkets erfarenhet är att samverkan fungerar bäst när den är strukturerad tydligt reglerad.¹ Därför föreslår Tillväxtverket att det i författningsförslagets 8 § även framgår att de utvalda myndigheterna även ska samverka med kansliet för bygg- och reparationsberedskap.

Tillväxtverket tillstyrker förslaget om att ett kansli för bygg- och reparationsberedskapen ska stödja beredskapsmyndigheternas (Boverket, Sveriges geologiska undersökning och Tillväxtverket), förutsättningskapande arbete.

1 Referens från vårt uppdrag med myndighetssamverkan inom RUL

Tillväxtverket tillstyrker även förslaget om att kansliet för bygg- och reparationsberedskapen organiseras hos Tillväxtverket i enlighet med utredningens förslag. Om uppgiften tilldelas Tillväxtverket kommer vi att utgå från vår goda erfarenhet av att samverka och samordna insatser mellan myndigheter och andra aktörer, både på lokal, regional och nationell nivå.

Tillväxtverket anser att kansliuppgiften är ett omfattande uppdrag som ställer krav på utveckling av nya kompetenser, förstärkt säkerhetsarbete samt ökad planering, samordning, kommunikation och koordinering. Tillväxtverket har i dagsläget svårt att göra en samlad bedömning av resursbehovet avseende uppbyggnaden av kansliet och i förlängningen den långsiktiga strukturen för bygg- och reparationsberedskapen. Tillväxtverket välkomnar att utredningen i sin konsekvensanalys identifierat ett behov om 25 årsarbetskrafter under de två första åren. I det fall det finns behov av att upprätthålla kanslifunktionen längre än två år avser Tillväxtverket föra dialog om förutsättningarna i redan upparbetade strukturer med uppdragsgivaren.

Tillväxtverket tillstyrker förslagen om att utreda förutsättningarna för inrättandet av förstärkningsresurs för ökad bygg och reparationsberedskap, civilplikt inom bygg- och reparationsberedskap och förutsättningarna att upprätta ett register för arbetsmaskiner.

Övriga förslag

Tillväxtverket avstår från att yttra sig i förslagen om att:

- Boverket och SGU utses till totalförsvarsmyndigheter
- RISE ges ett utökat samhällsuppdrag att bibehålla förmåga under kris, höjd beredskap och krig där uppdrag ges i ägardirektiv samt förslag till löpande finansiering och långsiktig finansiering av Substitutionscentrum.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Elisabeth Backteman. I handläggningen har Mona Malmsten, Caroline Dahlbom, Björn Langbeck, Magnus Lagerholm och Monika Kväl deltagit, den sistnämnda har varit föredragande

Elisabeth Backteman

Monika Kväl